

16 בנובמבר 2023

גם במהלך המלחמה – בקשות רבות לאישור תובענות ייצוגיות מוגשות כנגד אתרי

סחר מקוונים. כיצד תקדימו תרופה למכה?

מאת: עו"ד דרור אפלדורף, שותף ומרכז תחום תובענות ייצוגיות

"איך אנשים מעזים להגיש תביעות בתקופת מלחמה?" / "האתר באוויר רק חודשיים. אנחנו לא מבינים איך נפלה עלינו תביעה של מיליונים" / "זה עסק חדש, אנחנו לומדים תוך כדי תנועה" / "זה עסק קטן, אין לנו עכשיו כסף לשלם עשרות אלפי ש"ח לכל אחד שפונה" / "מעולם לא התעסקנו עם עורכי דין, אין לנו יועץ משפטי, מה רוצים מאתנו?" / "אנחנו רק אנשים פשוטים שמנסים להתפרנס בכבוד"

אלה הן רק מספר דוגמאות בודדות של משפטים ששמעתי מבעלי אתרי סחר מקוונים שביום בהיר אחד קיבלו מכתב פנייה מוקדמת לפני הגשת תובענה ייצוגית במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב כבר הוגשה נגדם בקשה לאישור תובענה ייצוגית ובמסגרתה דרישה לתשלום מיליוני ש"ח. בבסיסן של פניות / תובענות אלו יכולות להיות טענות רבות להפרות של חובות החלות על עסק העוסק במסחר בכלל, ובמסחר מקוון בפרט, אשר רבים העסקים אשר כלל אינם מודעים לקיומן של החובות החלות עליהם - החל בחובות מכח חוק הגנת הצרכן והתקנות שהותקנו מכוחו, חובות מכח חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות והתקנות שהותקנו מכוחו, וכלה בחובות החלות מכח חוק התקשורת (לדוגמה בכל הנוגע לשליחת דיוור שיווקי), ועוד.

תחום ה-Ecommerce (מסחר מקוון) בעולם כולו, ובישראל בפרט, צמח במהירות בשנים האחרונות, כאשר מאז התפרצות הקורונה המגמה רק התעצמה, ורבים העסקים אשר אתר הסחר המקוון הפך לפלטפורמת המכירות העיקרית שלהם, ולעיתים היחידה. הדברים נכונים שבעתיים בעת המלחמה כאשר לחלק לא מבוטל מהעסקים אין את היכולת או האפשרות – אם מבחינה ביטחונית ואם מבחינה כלכלית - לפתוח את חנויותיהם הפיזיות, ועיקר הסחר עבר, בדומה לתקופת הקורונה, לחנויות המקוונות.

לפלטפורמה זו יתרונות רבים, אשר היתרון המרכזי הוא שכל אדם, בכל שעה, יכול להיכנס ל"חנות" ולבצע רכישה. אולם יתרון זה מהווה גם חסרון ועל בעל העסק לקחת בחשבון שה"חנות" זמינה ונגישה לכל אדם, גם לאלו אשר אין להם שום כוונה לרכוש דבר מאותו העסק אלא עושים זאת במטרה למצוא אי עמידה (קלה כחמורה) בחובות שונות הקבועות בדין בכדי להשיא את רווחיהם באמצעות הגשת תובענה ייצוגית או שליחת מכתב פנייה מוקדמת שכל מטרתו הפעלת לחץ בתקווה לגרוף רווחים קלים בחסות החוק.

רחוב המלאכה 2,
ת.ד. 12960
נוף הגליל, 1767302

טל. 04-6000780
פ. 04-6000785
nazareth@ysl-law.com

בית סלומון ליפשיץ
רחוב נתנזון 1, ת.ד. 303
חיפה, 3303473

טל. 04-8140500
פ. 04-8557038
office-haifa@ysl-law.com

בית סלומון ליפשיץ
רחוב החילזון 6
רמת-גן, 5252270

טל. 03-5757712
פ. 03-5757725
office-tel-aviv@ysl-law.com

בעוד שמקובל לחשוב שתובענות ייצוגיות מוגשות בעיקר כנגד החברות הגדולות והמובילות במשק, חברות התקשורת, חברות הביטוח, בנקים, חברות השיווק הגדולות ועוד, ישנה תופעה אשר מתעצמת ומחריפה של הגשת תובענות ייצוגיות כנגד עסקים קטנים ובינוניים אשר להם אתרי אינטרנט במסגרתם הם מציעים את מרכולתם.

מדוע? הסיבה פשוטה. יזם הגשת התובענה, בדרך כלל עורך הדין אשר עוסק בהגשת תובענות ייצוגיות למחייתו, יכול להיכנס לאתרי הסחר המקוון מבלי לצאת ממשרדו ובהשקעת משאבים מזערית יחסית לתור אחר הפרות דין שונות, כאשר עם איתורה של הפרה כלשהי הדרך לקבלת תגמול מהנתבע הפוטנציאלי הנע בין אלפי ש"ח בודדים לעשרות אלפי ש"ח קצרה יחסית.

בשנים האחרונות מוגשות מעל ל-1,500 תובענות ייצוגיות מדי שנה. כלומר, למעלה מ-125 תובענות ייצוגיות במוצע בחודש. ניתן היה להניח שבתקופת מלחמה, כאשר "כוחנו באחדותנו" ו"ביחד ננצח" ו"העסקים הקטנים והבינוניים הם המנוע של המשק" נראה ירידה חדה בהגשת בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. אולם מבדיקתי עולה כי **בחודש הראשון מפרוץ המלחמה**, כלומר מיום 8.10.23 ועד ליום 8.11.23, **הוגשו מעל 200 (!) בקשות לאישור תובענות ייצוגיות חדשות.**

מטבע הדברים ביחס לכמות מכתבי פנייה מוקדמת לפני הגשת תובענה ייצוגית שנשלחו אין מידע פומבי שכן מרבית הפניות המוקדמות מסתיימות בהסדר שהצדדים החילו עליו סודיות או באי הגשת התובענה הייצוגית.

אולם נראה כי מאז תיקון תקנות בית המשפט (אגרות) אשר החיל חובה על התובע לשלם אגרה עם הגשת בקשה לאישור תובענה ייצוגית, רבו המקרים בהם מתבצעת פנייה מוקדמת לנתבעת הפוטנציאלית במטרה שיחסכו מהתובע תשלום אגרה, השקעת משאבים, השקעת זמן בניהול הליך בפני בית משפט ונטילת הסיכון הכרוך בכך, וכן יש בכך כדי להקל על הצדדים להגיע להסכם במסגרתו לצד תיקון ההפרה (ככל שהייתה, ולעיתים גם אם קיים ספק אם הייתה הפרה כלשהי), התובע ובא כוחו יזכו לגמול ושכ"ט מבלי שההסכם יעבור תחת עיניו הבוחנות של בית המשפט (יצוין כי בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות אישור הסדר הסתלקות או הסכם פשרה לאחר שהוגשה בקשת אישור תובענה ייצוגית מחייב את אישורו של בית המשפט).

לכן, בין אם כבר יש לכם חנות מקוונת ובין אם החלטתם להקים אתר חדש, על מנת להקדים תרופה למכה הצפויה, מומלץ לבדוק ולוודא עמידה בחוקים ובפסיקות בתי המשפט השונים אשר מהם נגזרות החובות החלות על עסקים בעלי אתרי סחר מקוון וכך להימנע או לצמצם החשיפה שתידרשו לשלם אלפי או עשרות אלפי ש"ח (ועוגמת הנפש הרבה הכרוכה בכך) בגין כל הפרת חובה שכלל לא ידעתם על קיומה. **השקעה קטנה היום עשויה להביא לחסכון גדול בעתיד.**

נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה או סיוע נדרש!

בכבוד רב,

עו"ד דרור אפלדורף, שותף ומרכז תחום תובענות ייצוגיות - dror.a@ysl-law.com

האמור במאמר זה אינו מתיימר למצות את כל היבטי הנושאים הנסקרים בו. מטרתו היא עדכון כללי בלבד. אין להסתמך על האמור בו כיעוץ משפטי